

Kosovski Ženski Glas

Podržava, štiti i promovira prava
i interese žena i devojaka na Kosovu

Oktober 2012

Stotinjak osoba u „Šetnji za lečenje”, podizajući svest o raku dojke i tražeći odgovarajući odgovor od institucija, organizovano od članice MŽK-a Kosovki Centar za borbu protiv raka doke „Jeta/Vita”, 5. Oktobra.

Unutar Pitanja

[Pravda za silovane žene
Prioritet za pregovore](#)

[Objavljeno istraživanje o
trokošvima porodičnog nasilja](#)

[Marš stotine protiv raka dojke](#)

[Ministarstvo Zdravstva,
UNFPA, MŽK Osnajivanje
odgovora zdravstvenih radnika
na RZN](#)

[Brakovi dece nastavljani na
Kosovu](#)

[Održavanje pokreta: Članice
MŽK-A uključuju mlade
aktivistkinje](#)

[Inicijativa usmene istorije
dokumentuje živote kosovskih
žena](#)

[Sedam grupa se zalaže za
ravnopravnost polova na
Kosovu](#)

[Dera e Hapur organizuje Osmi
godišnji Sajam Artizanata](#)

[Članice MŽK diskutuju o
finansijskoj održivosti, Fond](#)

MŽK Lansira Novi Ženski Fond, Dodeljuje Prve Grantove

Premeštanje prioriteta za pružanje pomoći i smanjivanje budžeta je primoralo brojne donatore na Kosovu da zatvore svoje programe ili smanje sredstva za nevladine organizacije (NVO). Druge organizacije imaju sredstva na raspolaganju, ali imaju teške procedure primene i/ili samo daju značajne subvencije (€ 50-100,000). Pisanje predloga za dobijanje sredstava od Evropske Komisije, jednog od glavnih donatora, je kao „pisanje magistarske teze”, za šta se žale aktivistkinje za ženska prava.

Stoga, ženske grupe sa ograničenim stalnim ljudskim resursima i poznavanjem Engleskog jezika, suočavaju se sa poteškoćama u pribavljanju sredstava za njihove bitne inicijative prema rodnoj ravnopravnosti i unapređenju ženskih prava. Ovo pitanje je naglašeno Mreži Žena Kosova (MŽK) od svojih organizacija članica.

Dakle, MŽK u bliskoj konsultaciji sa svojih 100 raznih članica, odlučilo je da osnuje Kosovki Ženski Fond. Fond, podržan od strane Kvinna till Kvinna, pruža male grantove (do 1.000 €) za ženske organizacije kojima nedostaje pristup drugim izvorima finansiranja i koje nastoje da unaprede ženska prava, naročito u ruralnim, marginalizovanim i/ili ranjivim grupama. Istovremeno, MŽK koristi ovaj program finansiranja kako bi mentorisao svoje članice u procesu pisanja grantova, unapređujući njihove kapacitete da se prijave za finansiranje drugim donatorima u budućnosti.

Ukupno 28 članica MŽK-a je podnelo zahteve Kosovskom Ženskom Fondu za njihov prvi krug grantova. Komisija za pregled grantova, izabrana od članica MŽK-a, odabrala je 12 primaoca grantova u oktobru 2012:

MŽK i Sevdije Bunjaku, članica Komisije za pregled grantova, čestitaju 12 organizacija članica MŽK-a koje su dobile prve grantove dodeljene od Kosovskog Ženskog Fonda, 24. oktobra.

Prečica do Internet Linkova

[Pročitajte naše najnovije istraživanje o troškovima porodičnog nasilja na Kosovu!](#)

Pridruži Nam Se!

[Dana 3.novembra zahtevanje pravde i dostojanstva pred pregovore!](#)

[Na našoj Facebook stranici](#)
[Naša Facebook grupa](#)

[Naša E-mailing lista](#)

1. "Žene za žene sa invaliditetom" iz Prizrena primile su €960 za njihov projekat: "Volim život koji živim." Cilj je da se poboljša zdravlje žena i kvalitet zdravstvenih usluga dostupnih ženama.
2. "Aktivne Žene Đakovice" primile su €630 za „Obrazovanje žena Roma, Aškalija i Egipćana u Đakovici“. One teže da poboljšaju kvalitet zdravstvene nege na raspolaganju ženama.
3. "Lepša Budućnost" iz Priluzja, primila je €700 za njihov projekat „Stop nasilju“. Cilj je sprečiti nasilje u porodici i podići svest o zaštitnim mehanizmima.
4. „Vizionarske žene XXI veka“ iz Hasa, primile su €975 za „Predstavljanje rada NVO u lokalnim medijima“. Njihov cilj je da učine osjetljivim lokalne donatore o potrebama žena i devojaka.
5. „Društvo slepih ljudi“ iz Prizrena, primilo je €900 za svoj projekat: „Naučite me da kuvam“, koji ima za cilj da nauči slepe žene kako da pripreme hranu.
6. Penzionersko društvo VITA-JETA iz Prištine, primilo je €860 za „zaštitu ženskog zdravlja tokom trećeg životnog doba“. Njihov cilj e da identifikuju i spreče osteoporozu.
7. "Ato" iz Vučitrna, primile su €895 za njihovu „Kampanju za žensko zdravstveno obrazovanje“, koje ima za cilj da informiše žene i devojke u ruralnim područjima o reproduktivnom zdravlju.
8. Inicijativa Ženskog Društva iz Dragaša, primila je €994 za svoj projekat „Rak dojke uzima živote“. One imaju za cilj da povećaju svest o ovoj bolesti u ruralnim područjima u Dragašu.
9. Udruženje za obrazovanje i negu porodice u Đakovici primilo je €850 za svoj projekat „Reproduktivno zdravlje“, koje ima za cilj da poveća svest ženama i devojka o njihovom reproduktivnom zdravlju.
10. Centar za zaštitu žena i dece u Drenasu, primilo je €620 za „Identifikovanje slučajeva silovanja u regionu Drenasa“. One imaju za cilj da podrže osobe koje su pretrpele silovanje tokom integrovanja u društvo.
11. Organizacija osoba distrofičara iz Prizrena, primila je €1,000 za svoj projekat, „I mi imamo prava“. Oni imaju za cilj da podrže i poboljšaju životne uslove ljudi sa ograničenim mogućnostima.
12. Arta iz Prištine, primila je €820 za svoj projekat za „Povećanje organizacionih kapaciteta“. Oni imaju za cilj da osnaže žene kroz tradicionalne ručne proizvode.

Čestitke i uspesi ovim članicama MŽK-a. MŽK se nada da podrži i druge organizacije članice u budućnosti. Dodatne informacije o dobitnicima MŽK-a i Kosovskom Ženskom Fondu, uskoro će biti dostupne na našoj internet stranici: www.womensnetwork.org.

Pravda za Silovane Žene Prioritet u Kosovskim Pregovorima, Kažu Aktivistkinje

Najmanje 96 slučajeva silovanja počinjenih tokom rata 1999.godine na Kosovu je dokumentovano od Human Rights Watch, i drugi izvori procenjuju da je između 10 i 45 hiljada žena i devojaka silovano. „Silovanja nisu retki i izolovani akti počinjeni od strane pojedinaca, nego su namerno korišćeni kao instrument terorisanja civilnog stanovništva, iznuđenje novca od porodica, i teranje ljudi na napuste svoje domove,“ izvestio je [Human Rights Watch](#) godine 2000. Ipak nijedna osoba nije osuđena od strane Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (ICTY) za seksualno nasilje ili silovanje. Niti je Vlada Srbije zvanično priznala i izvinila se zbog ovog zločina.

„Potrebna je pravda“, rekla je Igballe Rogova, Izvršna direktorka MŽK-a, na [Međunarodnom Samitu Žena](#) na Kosovu od 4-6.oktobra, čiji je domaćin bila predsednica Kosova, Atifete Jahjaga sa sadržajnim gostima, uključujući i Madeleine Albright. Rezultirajuće preporuke konferencije su: „Potvrditi da su sukob, post-konflikt i tranziciona pravda procesi i da su institucije rodno senzitivne i da priznaju pravni status žrtva silovanja, javno priznanju veličinu svojih iskustava, da im nadoknade za svoje povrede i da krivično gone izvršioce“.

Žene na Kosovu tek treba da vide bilo koji oblik pravde za zločine počinjenje na Kosovu tokom 1998-1999., i prethodne decenije. Ratni zločini, uključujući silovanje, ne izgledaju da su dovedeni na tabeli Kosovskih pregovarača, koji su imali svoj trag između svojih nogu u molbama za međunarodno

priznanje nezavisnosti Kosova, objavljeno 2008. Ako su takvi zahtevi za pravdu ikada obavljani, ta informacija nije prošla u javnosti.

Pregovarači izgleda da su ignorisali ključnu tačku da „smaknuća po kratkom postupku, masovna ubistva, uništavanje civilne imovine i drugi ratni zločini“, dokumentovani od strane [Human Rights Watch](#), između ostalog su se dogodili na Kosovu. Pored toga, jasno kršenje prava Albanaca na obrazovanje i rad tokom 1990-ih, imalo je dugoročan uticaj na ekonomsku dobrobit stanovništva.

Sa zagrevanje pregovora, Kosovske ženske aktivistkinje [pozivaju](#) pregovarače da obezbede pravdu i odmazdu nad zverstvima počinjenim protiv kosovskih Albanaca, naročito ratna silovanja počinjena nad ženama i devojkama. MŽK je takođe deo regionalne inicijative koja poziva na pravdu za ratna silovanja i druge zločine počinjene nad ženama tokom 1990.

Temeljno Istraživanje Objavljeno o Troškovima Porodičnog Nasilja na Kosovu

MŽK i Razvojni Program Ujedinjenih Nacija na Kosovu (UNDP) objavio je u oktobru izveštaj o troškovima porodičnog nasilja prema državi. *Po kojoj ceni? Finansiranje za implementaciju Zakonodavnog okvira protiv porodičnog nasilja na Kosovu* koristi makro-nivo rodno-osnovanog pristupa finansiranja za ispitivanje troškova za sprečavanje nasilja u porodici, zaštitu žrtava, gonjenje počinitelaca i podrška njihove rehabilitacije i reintegracije, prema važećim zakonima i politikama na Kosovu. Takođe analizira Kosovski srednjoročni i nedavni godišnji budžet iz rodne perspektive. Izveštaj je dostupan na [sajtu](#) MŽK-a na engleskom albanskom i srpskom jeziku.

Jeta-Vita se Uključuje u Marš Stotine Osoba Protiv Raka Dojke

Kosovski Centar za Borbu protiv raka dojke „Jeta/Vita“ organizovao je „Šetnju za lečenje“ u Prištini, 5. oktobra. Ugledni gosti, uključujući Ulrike Lunacek, članicu Evropskog parlamenta i izvestilac za Kosovo kao i brojni ambasadori na Kosovu. Stotine građana učestvovalo je u znak solidarnosti sa ženama koje su preživele rak dojke. Šetnja je imala za cilj da podigne svest kod žena i društva o raku dojke, za koje se veruje da se povećava na Kosovu, gde su uslovi za rano otkrivanje i lečenje ograničeni. Istoga dana su pokrenule i peticiju iniciranu od Ženskog centra Prehja u Srbici, koja zahteva da oprema za zračenje koja stoji u podrumu Onkološkog Instituta, bude korišćena. Članice MŽK-a su nastavile sa prikupljanjem potpisa u svojim zajednicama, i peticija se može potpisati kontaktirajući MŽK na info@womensnetwork.org.

Stotine sakupljenih u podizanju svesti o raku dojke, zahtevanju odgovora od institucija.

Marš je bio jedna od brojnih aktivnosti organizovanih tokom oktobra meseca, Međunarodnog meseca borbe protiv raka dojke. Dve privatne klinike su takođe ponudile slobodne preglede mamograma tokom ovog meseca: Američka bolnica i Aloka.

Grupa ženskih poslanica podiže svest o Mesecu borbe protiv raka dojke putem postera zakačenog na zgradu Vlade.

Ministarstvo Zdravlja, UNFPA, MŽK Osnažuju Odgovor Zdravstvenih Radnika nad RZN

Kao deo napora Kosovskog UN tima za povećanje kapaciteta i finansijske održivosti zaštitnih mehanizama porodičnog nasilja, MŽK saraduje sa UNFPA i Ministarstvom Zdravlja u izgradnji institucionalnog kapaciteta zdravstvenog sektora za rešavanje rodno zasnovanog nasilja. Radna grupa

Stručnjaci MŽK objašnjavaju zakonodavstvo o borbi protiv nasilja u porodici civilnom društvu, policiji, i ostalim institucijama u Gnjilanu dana 22-23 Marta.

Ministarstva Zdravlja, uključujući predstavnice MŽK-a među ostalim stručnjacima, je skoro finalizovala program za obuku pružaoca zaštitne nege u prepoznavanju znakova i tretiranju osoba koje su pretrpele rodno zasnovano nasilje. MŽK je takođe obučila NVO u tri pilot opštine (Gnjilane, Đakovica i Dragaš) da se bave i zalažu za bolje institucionalno reagovanje na rodno zasnovano nasilje.

Brakovi Dece se Nastavljaju na Kosovu

Brakovi dece se nastavljaju na Kosovu, ali to nije prioritet za Vladu ili Institucije Kosova. Policija i tužioci ne sprovode uvek zakon, koji zabranjuje brak pre 16 godina i ograničava ga na 18 godina. Umesto toga, oni to pripisuju „kulturnim normama“. Dok su brakovi dece prijavljeni među svim etničkim grupama, ti slučajevi najviše preovladavaju među Romima, Aškalijama, Egipćanima i Goranima (uprkos nedovoljnim statističkim podacima).

To su bile neke među preporukama Populacionog Fonda Ujedinjenih Nacija (UNFPA), objavljene na prvom godišnjem obeležavanju Dana devojčica, 11. oktobra.

„On me je tukao dva puta. Sećam se da je prvi put bilo zato što mu nisam dopunila telefon“, dete supruge je rekla UNFPA. „Nisam znala ništa o kontracepciji ili kondomima. Inače ne bih zatrudnela, i ne bih se venčala. Niko me nije naučio tim stvarima.“, rekla je druga supruga dete. Dokazi predlažu da rano stupanje u brak može da postavi supruge decu, posebno devojčice i devojke, u nejednake i ponekad nasilne kućne situacije.

U nekim slučajevima, pravne praznine mogu dozvoliti da se prava dece supružnika krše. Prema izveštaju, napisanom od strane nezavisnog istraživača (i člana MŽK-a), Nicole Farnsworth, Porodični zakon ne definiše da li dete postaje odrasla osoba nakon braka. Niti definiše pripadnike „starateljstva“ kome se sudovi obraćaju za stručni savet o tome da li su deca zrela za brak. Što se tiče zdravstvene zaštite, roditelji mogu da se uključe u reproduktivne izbore dece supružnika, o tome koliko će dece parovi imati. To utiče na prava dece supružnika da odlue o vremenu i razmaku između trudnoća.

Bolji pristup informacijama o reproduktivnim pravima, pregled Porodičnog zakona, jasnije institucionalne procedure o tom pitanju i pružanje svoj deci potpuno obavezno osnovno i niže srednje obrazovanje su među datim preporukama.

Preporuke se mogu naći na www.unfpakos.org.

Gjejrane Lokaj, članica MŽK, predstavlja pitanja suočena u sprečavanju ranih stupanja u brak u opštini Dragaš na Dan devojčica, organizovan od UNFPA.

Održavanje Pokreta: MŽK Članice Teže da Uključe Mlade Aktivistkinje

Više od dve decenije borbe da se čuje njihov glas se nosi u energiji ženskih aktivistkinja. Većina aktivistkinja na Kosovu se organizovala još od 1990, ako ne i ranije. Rukovodstvo Kosovskog ženskog pokreta stari. Teško ali malo je pričano o istini da su lideri brojnih ženskih organizacija na Kosovu starije od 45 godina. Da bi diskutovali o ovom važnom pitanju kako da se uključi više mladih žena u Kosovskom ženskom pokretu, MŽK je organizovala trodnevnu radionicu pod nazivom „Održavanje ženskog organizovanja na Kosovu“, u oktobru 2012, u Draču, Albaniji.

Događaj se fokusirao i na održavanje aktivizma aktivistkinja i uključivanje mladih žena u organizovanje žena. MŽK je stvorila siguran prostor i opuštajuće okruženje za diskusiju ovih izazovnih pitanja. Članice su diskutovale o tome kako uključiti mlade žene u pokret; mobilisati nove aktivistkinje; izgraditi njihove veštine rukovođenja; i unaprediti unutrašnju organizacionu demokratiju. Jedinstvena i živahna sesija predvođena novom organizacijom članicom MŽK-a, Art Police, uključila je i ostale članice u igru uloga, demonstrirajući izazove unutar demokratije, kao i neka rešenja.

U večernjim satima, MŽK i Kvinna till Kvinna su predvodile slobodno vreme aktivnosti za aktivistkinje, uključujući joga i žurku, doprinoseći dobrobiti i energiji aktivistkinja.

„Hvala vam puno za ova tri divna dana rada i zadovoljstva“, rekla je članica MŽK-a. „Ako radimo zajedno, možemo prevazići prepreke“.

Inicijativa Usmene Istorije Nastoji da Dokumentuje Živote Kosovskih Žena

Tokom leta, MŽK je pokrenula novu inicijativu za dokumentovanje životnih priča različitih žena na Kosovu. Završena su tri intervjua sa ženskim aktivistkinjama dok će se sprovesti i dodatni razgovori. Inicijativa takođe podrazumeva dokumentovanje života žena koje su učestvovala u Oslobođilačkoj Vojski Kosova (OVK), i podržava ih da proizvedu knjigu o svojim životima pre, tokom i nakon njihovog učešća u OVK. Posebno je važno da se razume uloga žena u ratu od 1998-1999, zbog nedostatka javnog priznanja za ovu grupu, a potom i nedostatak vidljivosti iste u projektima nacionalne izgradnje

nakon nezavisnosti. Intervjui su započeli u avgustu i nastaviće se sve dokle žene budu želele da učestvuju. Do sada je šest žena podelilo svoje priče. Druge žene zainteresovane da podeli svoje priče, mogu kontaktirati info@womensnetwork.org.

Usmena istorija u toku, dobila je podršku od New School University, posebno od Dr. Anna Di Lellio; PhD kandidat Virginia Stephens sa Goldsmiths Univerziteta; reditelj Kaltrina Krasniqi; i mnoge druge aktivistkinje, istraživači i prevodioci koji su volontirali svoje vreme za ovu važnu inicijativu.

Grupe za Ravnopravnost Polova Zastupaju Ženska Prava u Kosovskim Opštinama

Od juna 2011, MŽK je podržala uspostavljanje Grupa za zastupanje ravnopravnosti polova u osam opština. Grupe sakupljaju žene odbornike, aktivistkinje civilnog društva, zastupnike ravnopravnosti polova i druge zainteresovane strane da razgovaraju o izazovima rodne ravnopravnosti i ključnim pitanjima sa kojima se suočavaju žene na opštinskom nivou. Grupe postoje u Dragašu, Đakovici, Mamuši, Peći, Novo brdo, Gnjilane, Prizren i Mitrovica.

Među desetinama sastanaka organizovanih sa ovim grupama u poslednjih nekoliko meseci, Grupa za zastupanje ravnopravnosti polova u Dragađu, Mamuši i Prizrenu, imala je prilike da se sastane sa poslanicima Dragaša, 10. oktobra. Žene poslanice dale su primere iz svojih nedavnih iskustava za prelaženje partijskih linija za zalaganje pitanja koja se tiču žena, kao što su nasilje u porodici, zdravlje i ratna silovanja. Opštinski odbornici su mogli da preduzmu slične inicijative, rekly su one.

Do sada, Grupe za zastupanje ravnopravnosti polova preduzele su razne inicijative javnog zagovaranja u pravcu ravnopravnosti polova u okviru svojih opština, od kojih su mogle ostale u toku. Na primer, u Dragašu, Grupa za zastupanje ravnopravnosti polova skrenula je pažnju zvaničnika da je nedovoljan javni prevoz sprečio žene da putuju od Dragaša u Prizren i ostale gradove na posao ili obrazovanje. Opština je od tada uvela redovni javni prevoz.

Rad MŽK-a sa Grupama za zastupanje ravnopravnosti polova trenutno dobija podršku od Ambasade Kraljevine Holandije i Kvinna till Kvinne. Inicijativa će se nastaviti i u narednim godinama, u pravcu unapređenja ravnopravnosti polova u svim opštinama na Kosovu.

Dera e Hapur Organizuje Osmi Godišnji Sajam Artizanata

Od 2005, organizacija članica MŽK-a, Dera e Hapur (Otvorena vrata) organizovala je godišnji Sajam Artizanata i kulture u proslavi Dana evropske baštine. Od 25-27. septembra, organizovale su osmi sajam u Prištini, u saradnji sa Ministarstvom Kulture, Omladine i Sporta i gradonačelnikom Prištine, Isa Mustafa. Sajam je ponudio 84 učesnica artizanata sa Kosova, Albanije i Makedonije, uključujući članice različitih ženskih organizacija, priliku i mogućnost da prikažu svoje proizvode.

Дера е Хапур организује Осму годишњи занатлија сајам.

„Sajam Artizanata je najveća manifestacija zanatlija u našoj zemlji i nudi jedinstveni doprinos kulturnoj baštini na Kosovu“, rekla je Belgjzare Muharremi, Izvršna direktorka organizacije Dera e Hapur.

Zanatlije koriste razne materijale, uključujući kamenje, tekstile i drvo. Posetioci su takođe imali priliku da probaju i kupe raznu tradicionalnu hranu.

„Ovaj sajam je bio uspešan za ženske organizacije“, nastavila je Belgjzare Muharremi. „Oni su prodali mnoge proizvode i identifikovali nove kupce. Ovaj sajam promovise njihov rad i istovremeno im pomaže da sakupe sredstva i poboljšaju svoj položaj u društvu“.

Zanatlije su zaista prijavile sakupljenih hiljade eura prihoda kroz ovogodišnji sajam.

Odbornica skupštine Dragaš Luljeta Berisha navodi važnost dečje brige za ekonomsko osnaživanje žena i ohrabruje žene glasače da podrže žene kandidatkinje.

Članice MŽK-a Razgovaraju o Finansijskoj Održivosti, Kosovski Ženski Fond

Žensko organizovanje na Kosovu se suočava sa nekoliko izazova. Pošto se većina donatora povlači sa Kosova, ili smanjuje svoju podršku, ženske organizacije se suočavaju sa ključnim izazovima održivosti. Stoga, u julu 2012, MŽK uz podršku Kvinna till Kvinne, održalo je dvodnevnu radionicu na temu „Održivost ženskog organizovanja na Kosovu“, u Prevali. Radionica se fokusirala na finansijsku i ekonomsku održivost ženskih organizacija.

Rasprave su se uglavnom vrtele oko ideje za osnivanjem ženskog fonda za podršku organizacijama članice MŽK-a. Članice MŽK-a aktivno raspravljaju o podobnosti, procedurama prijavljivanja, kriterijumima i postajanje članova Komisije za pregled grantova. Zajedno su izgradile planove za fond koji bi služio njihovim potrebama. Složile su se da aktivnosti primaoca grantova mogu doprineti sprovođenju misije i strategije MŽK-a (stvorene od članova MŽK-a).

Kao rezultat ovog procesa učešća i uz velikodušnu podršku Kvinna till Kvinne, osnovan je MŽK Kosovski Ženski Fond.

„Ovaj fond nam je potreban za budućnost naših organizacija“, rekla je članica MŽK-a. „Ja sam mnogo zahvalna MŽK-u, jer smo tokom ovog sastanka istovremeno imali dobar provod i naporan rad“.

U oktobru, članice MŽK-a i Grupa za Rodnu bezbednost sakupila je više od €500 za bebu kako bi dobila hitnu operaciju vode u mozgu u Italiji. Inicijativa je organizovana od strane Antonelle, vlasnice restorana *Il Passatore*, čime je spašen život dečaka.